

Delegace a přijetí protiepidemických opatření, která se dotýkají lidských práv

Německo: zákony, nařízení, vyhlášky, příklad
Bavorska, srovnání s ostatními zeměmi Spolku

Obsah:

SHRNUTÍ	3
SPOLKOVÁ ÚROVEŇ	4
SPOLKOVÝ ZÁKON O OCHRANĚ A BOJI PROTI INFEKČNÍM NEMOCEM	4
ZEMSKÁ ÚROVEŇ – BAVORSKO	6
VYHLÁŠENÍ STAVU KATASTROFY	6
BAVORSKÝ ZÁKON NA OCHRANU PROTI INFEKČNÍM NEMOCEM	6
VYHLÁŠKY BAVORSKÉHO MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ A PÉČE	7
<i>Obecné vyhlášky a jiná opatření z důvodu epidemie...</i>	7
<i>Vyhlášky o karanténě .....</i>	8
LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ JINÝCH SPOLKOVÝCH ZEMÍ	8
TABULKA 1 PŘIJATÁ OPATŘENÍ NA ÚROVNI JEDNOTLIVÝCH SPOLKOVÝCH ZEMÍ	10
NĚMECKÝ SPOLKOVÝ ÚSTAVNÍ SOUD A KORONAVIROVÁ ZMOCNĚNÍ	13
PRAMENY	13

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: VYBRANÁ TÉMATA
Název: Delegace a přijetí protiepidemických opatření, která se dotýkají lidských práv	Typ edice: online, ISSN 2533-414X
Autor: Syllová, J.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3
Číslo: Vybraná témata č. 25/2020, aktualizace k 14. 5. 2020	První vydání edice: leden 2005
Datum: květen 2020	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova: covid-19, koronavirus, mimořádné opatření	Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Shrnutí

Tato práce analyzuje postup a formu při schvalování mimořádných opatření v oblasti základních práv kvůli koronavirové epidemii v Německu a ze spolkových zemí zejména v Bavorsku. Neobsahuje všechna opatření, soustřeďuje se na opatření týkající se omezení základních práv.

Obsah

SHRNUTÍ	3
SPOLKOVÁ ÚROVEŇ	4
SPOLKOVÝ ZÁKON O OCHRANĚ A BOJI PROTI INFEKČNÍM NEMOCEM	4
ZEMSKÁ ÚROVEŇ – BAVORSKO	6
VYHLÁŠENÍ STAVU KATASTROFY	6
BAVORSKÝ ZÁKON NA OCHRANU PROTI INFEKČNÍM NEMOCEM	6
VYHLÁŠKY BAVORSKÉHO MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ A PÉČE	7
<i>Obecné vyhlášky a jiná opatření z důvodu epidemie</i>	7
<i>Vyhlášky o karanténě</i>	8
LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ JINÝCH SPOLKOVÝCH ZEMÍ	8
TABULKA 1 PŘIJATÁ OPATŘENÍ NA ÚROVNI JEDNOTLIVÝCH SPOLKOVÝCH ZEMÍ	10
NĚMECKÝ SPOLKOVÝ ÚSTAVNÍ SOUD A KORONAVIROVÁ ZMOCNĚNÍ	13
PRAMENY	13

Shrnutí

Spolek rozhodoval zejména o opatřeních, která nebylo možno přijmout na zemské úrovni. Spolkový sněm reagoval na situaci přijetím novely spolkového infekčního zákona (IfSG). Zákonem vyhlásil **Epidemickou situaci národního rozsahu** – a na příslušné orgány byla delegována možnost omezení základních práv. Která práva je možno za podmínek Epidemické situace národního rozsahu omezit, bylo upřesněno stejným zákonem (i když v předchozím znění zákona už tato možnost uvedena byla).

Bavorsko, jako jedna ze spolkových zemí, přijalo první opatření ministerstvem zdravotnictví a péče v podstatě ve stejné době, jako rozhodoval Spolkový sněm o novelizaci IfSG.

První opatření ministerstva zdravotnictví a péče byla přijata ještě za původní legislativní situace a je zřejmé, že ministerstvo si nebylo jisto právní formou opatření, i když bylo jisté, že jde o omezení základních práv a spolkový IfSG to umožňoval. Po novelizaci spolkového IfSG a po přijetí zvláštního bavorského zákona IfSG se právní forma vyhlášek bavorského ministerstva zdravotnictví a péče ustálila, jedná se o nařízení ministerstva, v českém překladu tedy vyhlášky.

Celkově je možno uzavřít, že omezení základních práv, prováděná v době epidemie ministerským předpisem, byla petrifikována novelizací spolkového zákona IfSG i novým v bavorském Landtagu přijatým BayIfSG. I když s určitým zpožděním.

Vyhlášení **Stavu katastrofy** (Katastrofenfall) podle bavorského zákona na obranu proti katastrofám nemělo žádné konotace k opatřením, která vydávalo ministerstvo zdravotnictví a péče. Zákon na obranu proti katastrofám nebyl právním základem pro opatření ministerstva zdravotnictví, ale

byl základem pro jiné oblasti právní úpravy (policejní pravomoci, integrovaný systém, ochrana osobních dat, stíhání trestných činů apod.).

Jiné spolkové země zvolily odlišné řešení, většina z nich upravila situaci exekutivní normotvorbou, buď prostřednictvím nařízení zemské vlády, nebo nařízení (vyhlášky) zemského ministerstva, které je v zemi odpovědné za zdravotnictví. Srovnání jednotlivých zemí je uvedeno níže (viz **Tabulka 1**).

Dosud nalezená rozhodnutí Spolkového ústavního soudu zatím žádné z opatření zemských ministerstev zdravotnictví nezrušila pro nedostatek pravomoci nebo příslušnosti. Některá z rozhodnutí zpochybňují rozsah nebo způsob výkonu zákazů, nikoliv právní opodstatněnost předpisů.

Spolková úroveň

Německo je spolkový stát. Zdravotnictví je podle Ústavy v konkurující legislativní pravomoci zemí a spolku. Podle čl. 74 Základního zákona patří některé části zdravotnictví, včetně epidemických opatření, do konkurujícího zákonodárství¹. Z toho vyplývá možnost, že právní úprava může být na spolkové úrovni. Což je spolkem využito, epidemická opatření a další záležitosti z tohoto oboru jsou v Německu upraveny spolkovým zákonem. Tímto zákonem je Zákon o ochraně a boji proti infekčním nemocem člověka (IfSG).

Spolkový zákon o ochraně a boji proti infekčním nemocem

Zákon IfSG byl novelizován při pandemii, a to novelou z 25. 3. 2020, která byla přijata Spolkovým sněmem ve zkráceném jednání. Novela se nazývá Zákon o ochraně obyvatelstva při epidemické události národního rozsahu, BGBl. I s. 587, nr. 14.

Základní obsah novely:²

§ 4 odst. 1

Národním orgánem pro výzkum a posouzení aplikace opatření v případě infekčních nemocí se stal Robert Koch Institut. Zákon stanoví pravomoci dalších institucí a rovněž jejich možnosti vzhledem k ochraně osobních údajů.

§ 4 odst. 1a

Spolkové ministerstvo zdravotnictví předkládá Spolkovému sněmu příslušné zprávy o své činnosti v této oblasti.

§ 5 Epidemická situace národního rozsahu

§ 5 odst. 1

Spolkový sněm (tímto ustanovením) vyhláší Epidemickou situaci národního rozsahu. Spolkový sněm odvolá Epidemickou situaci národního rozsahu, pokud už nebudou platné předpoklady pro její vyhlášení. Odvolání bude vyhlášeno ve sbírce.

§ 5 odst. 2

„Spolkové ministerstvo zdravotnictví je zmocněno v rámci Epidemické situace národního rozsahu, aniž by byly narušeny pravomoci zemí,“

- K opatřením na hranicích, včetně identifikace osob aj.³;

---

¹ GG, art, 74 (...) 19. Opatření proti nebezpečným nebo přenosným nemocem u lidí a zvířat, přístup k lékařským a jiným léčivým profesím a zdravotnickým povoláním, jakož i lékárenství, úprava léků, léčivých a medicínálních přípravků, zdravotnických prostředků, omamných látek a jedů;

19a. Hospodářské řízení nemocnic a regulace míry nemocniční péče;

² Jedná se o výtah relevantních ustanovení ze zákona.

³ Nejedná se o přesný překlad, ale výtah

- K opatřením vůči podnikům železniční, autobusové, lodní a letecké dopravy, jakož i touroperátorům. Ministerstvo zdravotnictví může nařídit zdržet se přepravy z nebo do některých států. Dále může nařídit další opatření k identifikaci osob nebo pro včasné odhalení nemocných a osob podezřelých z nákazy, zpracovávat informace, oznamovat údaje a předávat seznamy cestujících a plány sedadel příslušnému orgánu. Patří sem i údaje o leteckých cestujících, které si nyní může ministerstvo zdravotnictví vyžádat přímo od Spolkového úřadu kriminální policie. Dále může nařídit prohlídky osob, transport nemocných atd.;
- K vydání nařízení (vyhlášky) ohledně výjimek z tohoto zákona, dále k vydání vyhlášek ohledně boje s nakažlivými nemocemi, infekční ochrany určitých zařízení, podniků a osob, zdravotnických nároků na personál určitých zařízení a při zacházení s potravinami, aby byla zajištěna ochrana zdraví obyvatelstva;
- K vydání vyhlášky ohledně opatření k zabezpečení léčiv včetně ochranných prostředků a dezinfekce (atd.);
- K vydání vyhlášky ohledně opatření v rámci poskytovatelů zdravotní péče (ambulance, lékárny, nemocnice, laboratoře...);
- K vydání vyhlášky o povinnostech v pečovatelských a dalších zařízeních.

§ 5a Vykonávání léčebných činností při Epidemické situaci národního rozsahu
 Za osoby, které vykonávají léčebnou činnost, jsou považováni i pečovatelé a další osoby z různých zařízení (např. pečovatelské domy, domovy důchodců, dětské ústavy aj.)

§ 28 odst. 1 (i dosud umožňoval omezit základní práva jako je svoboda shromažďovací, svoboda pohybu a domovní svoboda, novelou ještě rozšířeno) v novelizovaném znění zní: „**Pokud je zjištěna osoba nemocná, podezřelá z nemoci nebo ze styku s nakaženým, nebo pokud zemřelá osoba byla nemocná, podezřelá z nemoci nebo ze styku s nakaženým, přijme příslušný orgán nezbytná ochranná opatření, zejména opatření uvedená v §§ 29 až 31, v rozsahu a na tak dlouho, nakolik je to nezbytné k zabránění šíření přenosných nemocí; zejména může lidem uložit povinnost neopustit místo, kde se nacházejí, nebo místo opustit jen za určitých podmínek, nebo nevstoupit na určitá místa nebo veřejná místa, nebo vstoupit na ně jen za určitých podmínek. Za podmínek stanovených ve větě 1 může příslušný orgán omezit nebo zakázat aktivity nebo jiná shromáždění lidí v zařízeních uvedených v § 33⁴ nebo jejich částech. Výjimky nelze připustit. Základní práva na svobodu osoby (čl. 2 odst. 2 věta 2 Základního zákona), svobodu shromažďování (článek 8 Základního zákona), svobodu pohybu (čl. 11 odst. 1 Základního zákona) a domovní svobodu (čl. 13 odst. 1 Základního zákona) jsou tímto omezena.**

§ 29 Pozorování (povinnost osob podřídit se pozorování)

§ 30 Karanténa (povinnost osob podřídit se karanténě)

§ 31 Zákaz výkonu činností

§ 32 Přijímání nařízení (*Rechtsverordnung*)

Zemské vlády jsou zmocněny, za podmínek, které se vztahují na opatření podle § 28 až 31, vydávat také nařízení s příslušnými zákazy a příkazy pro boj proti přenosným

---

⁴ Dětská zařízení, školy a jiná vzdělávací zařízení, domovy dětí, dětské tábory.

nemocem. Zemské vlády mohou k tomu zmocnit jiné orgány. Základní právo na svobodu osoby (čl. 2 odst. 2 věta 2 Základního zákona), svobodu pohybu (čl. 11 odst. 1 Základního zákona), svobodu shromažďování (článek 8 Základního zákona), domovní svobodu (čl. 13 odst. 1 Základního zákona) a poštovní tajemství (článek 10 Základního zákona) lze v tomto ohledu omezit.

Obrázek 1 Bundestag, 25. 3. 2020

Zdroj: Deutscher Bundestag/Achim Melde

Obrázek 2 Landtag, Bavorsko, 25. 3. 2020

Zdroj: Bildarchiv Bayerischer Landtag, Foto: Rolf Poss

Zemská úroveň – Bavorsko

Většina opatření omezujících lidská práva byla v Německu přijata na zemské úrovni, neboť orgány zemí jsou příslušné k výkonu pravomocí k potlačení epidemie ve spolkovém uspořádání.

Příslušná opatření byla přijata povětšinou specializovanou zemskou exekutivou, tedy v Bavorsku ministerstvem zdravotnictví a péče. Vyhlášky ministerstva zdravotnictví a péče se nevyhlašují ve sbírce zákonů, ale ve věstníku ministerstva zdravotnictví a péče (Bayerisches Ministerialblatt).

Vyhlášení stavu katastrofy

16. 3. 2020 byl vyhlášen předsedou vlády stav katastrofy na základě Bavorského zákona na ochranu před katastrofami (BayKSG). Jedná se o změnu režimu (obdobný účinek má v ČR vyhlášení nouzového stavu). Základním výkonným orgánem podle tohoto zákona je bavorské ministerstvo vnitra.

Bavorský zákon na ochranu proti infekčním nemocem

25. 3. 2020 byl přijat v Bavorsku zcela nový zákon na ochranu proti infekčním chorobám (BayIfSG), v zemském sněmu se souhlasem všech politických frakcí, vstoupil v účinnost už dne 27. 3. 2020. Po vzoru novely spolkového infekčního zákona vyhlásil Zdravotní nouzový stav. Zemský sněm dostal zákonem možnost kontrolovat provedení tohoto stavu a zrušit tento Zdravotní nouzový stav:⁵

Čl. 2, 3 a 4 zákona upravují nakládání s materiálem potřebným pro zvládnutí epidemie.

čl. 5 upravuje povinnosti orgánů podle zákona o ochraně před katastrofami (viz níže).

Čl. 6 upravuje povinnosti osob podle zákona o ochraně před katastrofami (viz níže).

Čl. 7 zní: „Pokud opatření podle tohoto zákona má vyvlastňovací účinky, je dotčené osobě nahrazena škoda v penězích.“

Čl. 8 stanoví, že odvolací prostředky proti výkonu opatření nemají odkladný účinek.

Čl. 9 stanoví přestupky.

Čl. 10 zákona stanoví, že právo na tělesnou nedotknutelnost a integritu (čl. 2 odst. 2 věta 1, čl. 11 Základního zákona, čl. 109 zemské ústavy) může být na základě tohoto zákona omezeno.

⁵ Níže je uveden výtah relevantních článků zákona.

Vyhlášky bavorského ministerstva zdravotnictví a péče

Obecné vyhlášky a jiná opatření z důvodu epidemie

Provedení (Vollzug) Infekčního zákona (tj. IfSG - spolkový zákon o ochraně a boji proti infekčním nemocem člověka, viz výše, a to ještě před jeho novelizací) – předběžné omezení vycházení kvůli Korona-Pandemii, vydáno 20. 3. 2020. Bavorské státní ministerstvo pro zdraví a péči vydalo vyhlášku na základě § 28 IfSG ve spojení s § 65 zmocňovacího nařízení (ZustV)

Rámcový obsah vyhlášky:

Vzdálený sociální kontakt, 1,5 m

Zákaz gastronomických provozů apod.

Zákaz návštěv v nemocnicích apod.

Zákaz opuštění domova, jen z daných důvodů

Přestupky

Bavorská vyhláška o dočasných omezeních z důvodu Korona – Pandemie z 24. 3. 2020, účinnost 21. 3. 2020. Byla vydána na základě § 32 IfSG ve spojení s § 65 zmocňovacího nařízení

Rámcový obsah vyhlášky:

Vzdálený sociální kontakt

Zákaz kontaktů s jinými osobami

Zákaz gastronomických provozů apod.

Zákaz návštěv v nemocnicích apod.

Zákaz opuštění domova, jen z daných důvodů

Bavorská vyhláška o infekčních ochranných opatřeních z důvodu Korona – Pandemie (Bayerische Infektionsschutzmaßnahmenverordnung; BayIfSMV), která byla vydána bavorským ministerstvem pro zdraví a péči dne 27. 3. 2020, účinná dne 31. 3. 2020, na základě novelizovaného § 32 InfSG.

Rámcový obsah vyhlášky:

Akce a shromáždění jsou zakázány.

Zákaz provozoven, které slouží volnému času.

Zákaz gastronomických provozů.

Zákazy návštěv nemocnic apod.

2. Bavorská vyhláška o infekčních ochranných opatřeních z důvodu Korona – Pandemie (Zweite Bayerische Infektionsschutzmaßnahmenverordnung (2. BayIfSMV) vom 16. April 2020)

Rámcový obsah vyhlášky:

Zákaz akcí a shromáždění. V parcích dodržovat vzdálenost 1,5 m.

Zákaz provozoven, které slouží volnému času.

Zákaz gastronomických provozů, ubytovacích zařízení, trhů, atd.

Regulace provozoven, které jsou otevřené.

Zákazy návštěv v nemocnicích apod.

Na vysokých školách v Bavorsku se nesmí konat prezenční výuka.

Každý musí dodržovat vzdálený kontakt s osobami (1,5 m) mimo osoby z domácnosti (plus výjimky).

Policie je oprávněna dodržování zákazů kontrolovat.

Osoby od 7 let musí nosit masku ve veřejných prostorech, kde se zdržují osoby blízko sebe, a v prostředcích hromadné dopravy.

Přestupky.

3. Bavorská vyhláška o infekčních ochranných opatřeních, účinná od 4. 5. 2020 (Dritte Bayerische Infektionsschutzmaßnahmenverordnung (3. BayIfSMV) vom 1. Mai 2020), platnost končí 10. května

Rámcový obsah vyhlášky:

Zákaz akcí a shromáždění.

Podmínky konání bohoslužeb.

Zákazy a podmínky provozoven.

Podmínky a zákazy návštěv.

Vysoké školy mají zakázánu prezenční výuku, další podmínky.

Každý musí dodržovat odstup 1,5 m, povolený důvod pro opuštění domácnosti je:

- Lékárna apod.,
- Předměty denní potřeby,
- Návštěva partnera, starých osob a dalších vyjmenovaných osob,
- Doprovod nemocných apod.,
- Péče o mazlíčky.

Každý od 7 let věku musí mít v dopravních prostředcích a veřejných provozech a veřejných prostorách masku, stejně jako ve školách mimo třídy.

Přestupky.

Vyhlášky o karanténě

Vyhláška MZ o karanténních opatřeních pro osoby, které přicestují, za účelem boje proti koronaviru (Einreise-Quarantäneverordnung EQV vom 9. April 2020 (GVBl. S. 209, BayMBl. Nr. 192) účinná od 10. 4. 2020 do 3. 5. 2020, prodloužena do 10. 5. 2020.

Rámcový obsah vyhlášky:

Osoba, která přicestuje ze zahraničí do Svobodného státu Bavorsko, je povinna se podrobit 14denní karanténě.

Výjimky z karantény.

Přestupky a pokuty.

Legislativní opatření jiných spolkových zemí

Jak je zřejmé z níže uvedené tabulky, právním základem pro předpisy a opatření, které byly přijaty v jednotlivých zemích Spolkové republiky Německo, bylo povětšinou výše přeložené ustanovení spolkového zákona IfSG, tedy § 32 odst. 1.

Nicméně Spolek nezasahuje v tomto případě do rozdělení výkonné moci mezi zemskými exekutivními orgány, takže příslušným orgánem pro provedení epidemické ochrany okamžitými akty může být v každé spolkové zemi jiný orgán. Jak je rovněž vidět z tabulky, většina zemských vlád měla potíže s tím, jakou formu dát opatřením proti koronaviru. Některé země začínaly v polovině března s opatřeními obecné povahy ministerstva odpovědného za zdravotnictví a až posléze je vyměnily za nařízení vlády nebo nařízení (česky správněji vyhlášku) ministerstva.

Jen malý počet zemí novelizoval na samém počátku krize nějaký zákon nebo přijal zákon nový, který by usnadnil nebo upřesnil možnost přijímat protiepidemická opatření a zároveň by zaangażoval v boji proti epidemii zemský parlament. V tomto směru se země spíše spolehly na novelizaci spolkového IfSG, popsanou výše, která byla přijata Spolkovým sněmem.

Bádensko – Württenbersko přijalo sice zákon o tom, že je pandemie přírodní katastrofa, důvodem však bylo to, že jen tak mohlo změnit příslušným způsobem rozpočtový zákon.

Bavorsko (resp. Svobodný stát Bavorsko) přijalo zvláštní protiepidemický zákon a na jeho základě a na základě vyhlášení stavu katastrofy vládou pokračovalo ve vydávání nařízení ministerstva odpovědného za zdravotnictví (jak bylo uvedeno výše).

Severní Porýní Vestfálsko přijalo rovněž zákon, a to zákon o zvládnutí pandemie, kde ujasnilo právní nástroje ke zvládnutí krize.

Vlády dvou spolkových zemí změnilly svoje kompetenční nařízení vlády a delegovaly pravomoc vydávat opatření na ministerstvo země odpovědné za zdravotnictví. Těmito zeměmi byly Hamburg a Sasko.

Pokud se týká formy hlavního opatření pro potlačení epidemie, 6 spolkových zemí aplikuje nařízení vlády, část zemí aplikuje nařízení ministerstva odpovědného za zdravotnictví⁶ (portfolia ministerstev se mohou v různých zemích lišit, často se jedná o ministerstvo, které má v pravomoci i sociální a další záležitosti). Některé země používají pro některé věci nařízení vlády a pro jiné (většinou odbornější nebo týkající se karantény) nařízení ministerstva zdravotnictví.

Legislativa zemí u věcí, které jsou v jejich pravomoci podle IfSG a nejsou upraveny Spolkem, je vzájemně značně nejednotná co do obsahu i co do formy. Některé země používají jedno opatření, a to postupně novelizují, některé rozdělují záležitosti tematicky a používají více právních aktů. Většinou záleží na tom, jak je stanoveno ústavní uspořádání dané země a kompetenční nařízení vlády, které určuje přesněji mezirezortní vztahy v zemské vládě.

Pokud se týká předpisů rozpočtových a dalších ekonomicky podpůrných, těmi se tato práce nezabývá.

---

⁶ V některých případech v součinnosti s jiným ministerstvem.

Tabulka 1 Přijatá opatření na úrovni jednotlivých spolkových zemí⁷

1. Část Spolku (země nebo jiná část)	2. Právní základ	3. Mimořádný stav, účast parlamentu	4. Forma základního opatření/datum přijetí první verze opatření	5. Rámcový obsah opatření
Badensko – Würtensbersko	§ 32 IfSG	Zákon o vyhlášení přírodní katastrofy, která má vazbu na změnu zákona o rozpočtu	Nařízení vlády (Coronaverordnung), 16. 3. Vedle toho i nařízení ministerstva	Zákaz služeb, sociální distance, shromažďování aj.
Bavorsko	§ 32 IfSG	Vyhlášení stavu katastrofy, nový zákon o boji proti infekcím, v jeho textu vyhlášení zvl. stavu	Nařízení MZ⁸ (viz výše), 12. 3., vedle toho další nařízení MZ i jiných orgánů	Sociální distance, vycházení, zákaz akcí a služeb, shromažďování, cestování, vcestování do země aj.
Berlín	§ 32 IfSG		Nařízení Senátu (Eindämmungs...) 22. 3.	Sociální distance, shromažďování, služby, karanténa aj.
Braniborsko	§ 32 IfSG a další		Nařízení MZ (SARS-CoV-2-Eindämmungs..) 17. 3.	Zákaz akcí a shromažďování, zákaz návštěv, sociální distance platila od 23. 3., karanténa od 23. 3.
Brémy	§ 32 IfSG a další		Opatření obecné povahy správního úřadu Brémy o zákazu akcí (Allgemeinverfügung über das Verbot von Veranstaltungen...) 17. 3., Opatření obecné povahy o karanténě, Opatření obecné povahy o návštěvách, Opatření obecné povahy o kontaktech (...) Později řešeno nařízením MZ	Viz předchozí rubrika
Hamburg	§ 28 IfSG	Senát zplnomocnil ministra zdr. k vydání opatření 11. 3. 2020 ve spolupráci s min. financí	Opatření obecné povahy MZ (Allgemeinverfügung zur Eindämmung...), 15. 3., rozšířeno 22. 3. Později řešeno nařízením MZ .	Zákaz akcí, služeb, obchodů, kontaktů aj.

⁷ Tabulka 1 zobrazuje přijatá opatření na úrovni jednotlivých spolkových zemí. Sloupec 2 ukazuje právní základ, na který se opatření odvolává. Sloupec 3 uvádí, zda země vyhlášovala mimořádný stav nebo změnila nějaký zákon kvůli pandemii (nebere se v potaz zákon o rozpočtu a marginální zákony). Sloupec 4 uvádí první opatření, datum jeho vydání a jeho formu, pokud se forma posléze změnila, jsou uvedena i další opatření. Sloupec 5 uvádí příkladmo obsah prvního opatření nebo jeho novel (každé opatření podléhalo častým novelizacím, nejprve zpřísnujícím, poté uvolňujícím).

⁸ Jména a portfolia ministerstva pro zdravotnictví se ve spolkových zemích mohou odlišovat, zde používáme zkratku MZ.

1. Část Spolku (země nebo jiná část)	2. Právní základ	3. Mimořádný stav, účast parlamentu	4. Forma základního opatření/datum přijetí první verze opatření	5. Rámcový obsah opatření
Hessensko	§ 32 IfSG		Nařízení vlády o boji proti koronaviru (Verordnung zur Bekämpfung des Corona-Virus), 13. 3. Poté přijato dalších pět nařízení vlády s různými tématy, viz rubrika vpravo	Nařízení karantény při návratu do země. Zákaz návštěvy škol, zákaz podniků, zákaz kontaktů, omezení běžné medicínské péče, atd.
Meklenbursko - Pomořansko	§ 32 IfSG		Nařízení vlády (Verordnung über Massnahmen...) 17. 3. Opatření obecné povahy vlády o návštěvě škol Výnos ministerstva soc. věcí o sociálních zařízeních	Zákaz přicestování do země bez karantény, zákaz bohoslužeb, zákaz akcí a shromáždění, návštěvy škol aj.
Dolní Sasko	§ 32 IfSG a jiné		Nařízení MZ (Verordnung zur Bekämpfung der Corona-Virus-Krankheit...), 27. 3. Nařízení MZ o omezení sociálních kontaktů	Víceúčelové nařízení
Severní Porýní - Vestfálsko	§ 32, 28 IfSG a jiné	Zákon o stálém a solidárním zvládnutí pandemie v Severním Porýní - Westfálsku a o přizpůsobení zemského práva (...)	Nařízení MZ (Verordnung zum Schutz vor Neuinfizierungen ...), 22. 3. Opatření obecné povahy (o výuce)	Nařízení karantény pro osoby, které vcestují do země, zákaz služeb, shromažďování, bohoslužby a další opatření
Porýní - Falc	§ 32 IfSG a zemské nařízení k provedení IfSG		Nařízení MZ (Erste Coronabekämpfungsverordnung), 19. 3. Nařízení MZ (Druhé) Karanténa Nařízení MZ (Třetí) Zákaz podniků, akcí a pobyt v otevřeném prostoru	Zejména zákaz pohybu, zůstat doma, postupně novelami přidávány další povinnosti
Sársko	IfSG § 32, § 28, § 54		Opatření obecné povahy MZ, 11. 3. Později opatření obecné povahy nahrazena nařízeními vlády (Verordnung zur Bekämpfung der Corona-Pandemie), 30. 3.	Opatření o zákazu akce nad 1000 účastníků, postupně novelizováno, další Opatření (zákaz služeb a obchodů) Nařízení vlády se týkala také omezení sociálních kontaktů, zákazu školní docházky, zákazu provozoven a zákazu vycházení.

1. Část Spolku (země nebo jiná část)	2. Právní základ	3. Mimořádný stav, účast parlamentu	4. Forma základního opatření/datum přijetí první verze opatření	5. Rámcový obsah opatření
Sasko	IfSG § 32, § 28 a další	Nařízení vlády změnilo nařízení vlády o pravomocech podle IfSG, 13. 3. (delegace opatření na MZ)	Opatření obecné povahy MZ k provedení IfSG ohledně pandemie (k zavření škol) Opatření obecné povahy MZ k provedení ... (k zákazu akcí, kontaktům aj.) Tato později nahrazena nařízeními MZ: Nařízení MZ (Verordnung zum Schutz vor dem Coronavirus...), 30. 3.	
Sasko-Anhaltsko	§ 32 IfSG		Nařízení vlády (SARS-CoV-2-Eindämmungsverordnung), 17. 3.	Zákaz akcí o více než 50 účastnících, zákaz služeb a obchodů, návštěvy v nemocnicích atd. Poté novelizace.
Šlesvicko - Holštýnsko	§ 28 IfSG		Nařízení vlády (Landesverordnung über Maßnahmen zur Bekämpfung der Ausbreitung des neuartigen Coronavirus SARS-CoV-2), 17. 3.	Ubytování, cestování, provozovny, akce a shromáždění, osobní kontakty.
Durynsko	§ 32 IfSG spolu s nařízením o provedení IfSG		Prozatímní základní nařízení vlády za účelem potlačení korona pandemie (Vorläufige Thüringer Grund-Verordnung zur Eindämmung der Corona-Pandemie), 24. 3. Nařízení vlády (Thüringer SARS-CoV-2-Eindämmungsmaßnahmenverordnung), 26. 3. Nařízení MZ o karanténě (Verordnung zu Quarantänemaßnahmen), 9. 4.	V Předběžném nařízení zákaz vycházení a další. V Nařízení i zákazy provozoven, shromažďování, a řada dalších povinností. V Nařízení MZ o karanténě byla nařízena karanténa pro ty, kteří překračují hranice země

Zdroj: vlastní zpracování na základě Bundesregierung.de⁹

⁹ Corona-Regelungen in den Bundesländern. Bundesregierung.de [online], 11. Mai 2020 [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/coronavirus/corona-bundeslaender-1745198>.

Německý Spolkový ústavní soud a koronavirová zmocnění

Právnícká komunita v Německu zaútočila na opatření v různých zemích a z různých důvodů. Dosud existuje několik desítek soudních rozhodnutí, která se staví k omezením základních práv a dalším opatřením na různých úrovních státní správy v Německu. Většina rozhodnutí prozatím podporuje příslušná omezení, ale existují i opačná rozhodnutí. Viz databáze zde: <https://www.etl-rechtsanwaelte.de/aktuelles/erste-gerichtsentscheidungen-zum-coronavirus>.

Ústavní stížnost vůči Spolkovému ústavnímu soudu byla odmítnuta pro nepřipustnost (Beschluss vom 31. März 2020 - 1 BvR 712/20). Stížnost byla vedena proti opatřením proti koronaviru v Berlíně, která byla přijata na základě § 32 InfSG (viz výše). Ústavní soud vyšel z toho, že opatření je možno napadnout jinak, aniž by bylo nutno obracet se na spolkový ústavní soud.

Nálezem ze dne 7. dubna 2020 (BVerfG, Beschluss vom 7. April 2020 - 1 BvR 755/20) Spolkový ústavní soud zamítl žádost o předběžné opatření proti různým opatřením bavorské státní vlády od 17. března 2020 jako neopodstatněnou. Podle něho jsou napadené nedostatky, které mohly vzniknout z prozatímního uplatňování omezení, důležité. Ovšem nevyvažují nevýhody, které by vznikly, kdyby opatření byla předběžně zrušena, ale později by se ukázala jako ústavně konformní.

Další rozhodnutí Spolkového ústavního soudu bylo vydáno jako Beschluss vom 15. April 2020 – 1 BvR 828/20. Jednalo se o zákaz shromáždění v Hessensku. Stěžovatelem byl organizátor shromáždění proti omezením základních práv v Hessensku. Správní soudy v předběžném opatření zakázaly shromáždění z důvodu nebezpečí nákazy (rozhodnutí z 9. 4. a 14. 4.). Ústavní soud ústavní rozhodnutí soudu zrušil s tím, že generální zákaz shromáždění v Hessensku nebyl vydán, pokud budou dodrženy všechny předpisy, může se shromáždění konat.

Prameny

Bayerische Gesundheitsministerium
Originální právní předpisy
Bundesverfassungsgericht – webová stránka
Bundesrechtsanwaltschaft – přehled na webové stráně
Bundesregierung